

- vodič - "KAKO POKRENUTI VLASTITI BIZNIS U SRBIJI?"

Projekat:

Podrška uspostavljanju i unapređenju mehanizama za podršku samozapošljavanju kroz saradnju inovativnih lokalnih zajednica i novih preduzeća u prekograničnom području – SYSTEM

Projekat SYSTEM sufinansira Evropska unija u okviru finansijskog instrumenta pretprijetne pomoći (IPA II) kroz Program prekogranične saradnje Srbija - Bosna i Hercegovina 2014-2020. Ugovor za sufinansiranje sredstvima Evropske unije potpisan je sa Ministarstvom finansija Republike Srbije – Sektorom za ugovaranje i finansiranje programa iz sredstava Evropske unije.

Naziv dokumenta:

Vodič – Kako pokrenuti vlastiti biznis u Srbiji

Izdavač - partneri na projektu „SYSTEM“:

Općina Novo Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Općina Ilijaš, Bosna i Hercegovina

Krovna organizacija mladih Srbije, Republika Srbija

Autori:

društvo PTA d.o.o. Sarajevo Bosna i Hercegovina

i društvo WTS Porezi i Finansije d.o.o. Srbija u svojstvu kooperanta

Štampa:

O.D. "HARYSOFT", Bosna i Hercegovina

Tiraž:

100 kom

Godina izdanja:

2022.

- vodič -
"KAKO POKRENUTI VLASTITI
BIZNIS U SRBIJI?"

SADRŽAJ

Predgovor.....	5
Važeća legislativa za registraciju biznisa i njegovo poslovanje u Srbiji.....	6
Koraci koji moraju biti preduzeti u cilju pokretanja i obavljanja biznisa u Republici Srbiji.....	8
Pravni oblici registracije biznisa.....	9
Osnivanje – priprema dokumentacije, postupak i troškovi registracije biznisa.....	15
Odluka Agencije za privredne registre o registraciji biznisa.....	18
Podnošenje poreske prijave i registracija stvarnog vlasnika.....	20
Izrada elektronskog potpisa, izrada pečata i otvaranje računa u banci.....	21
Troškovi biznis aktivnosti.....	24
Finansijska dokumentacija i obaveze.....	25
Sve ostale obaveze koje biznisi imaju (u zavisnosti od oblika registracije).....	26
Završne napomene i ograničenje odgovornosti.....	29

Predgovor

Poštovani,

Predstavljamo Vam vodič „Kako pokrenuti vlastiti biznis u Srbiji“, čiji je cilj da vam pomogne u odluci o samozapošljavanju.

Vodič je nastao kao deo projekta Podrška uspostavljanju i unapređenju mehanizama za podršku samozapošljavanju kroz saradnju inovativnih lokalnih zajednica i novih preduzeća u prekograničnom području – SYSTEM, podržan od strane EU-a u sklopu Programa prekogranične saradnje između Republike Srbije i Bosne i Hercegovine.

Opšti cilj je doprineti poboljšanju društveno-ekonomskog razvoja u prekograničnoj saradnji između Republike Srbije i Bosne i Hercegovine. Sprovođenjem ciljanih i konkretnih akcija zasnovanih na komparativnim prednostima programskog područja i zajedničkim, efikasnim korišćenjem resursa. Takođe povećanje mogućnosti zapošljavanja, mladih nezaposlenih, diplomaca, dugotrajno nezaposlenih, žena, drugih ranjivih kategorija, kroz zajedničke aktivnosti na razvoju novih mehanizama za podršku samozapošljavanju, primenu novih metodologija u prekograničnom području Bosne i Hercegovine i Srbije, primenu zajedničkih programa, obrazovanje, prenos znanja kako i aktivnostima na podizanju svesti.

Sam vodič se ne bavi vrstom posla koji želite započeti, već se bavi različitim pitanjima (legislativom za registraciju biznisa i njegovo poslovanje; koracima koji moraju biti preduzeti u cilju pokretanja i obavljanja biznisa; pravnim oblicima registracije biznisa, osnivanjem - pripremom dokumentacije, postupkom i troškovima registracije biznisa; odlukom Agencije za privredne registre o registraciji biznisa; podnošenjem poreske prijave i registracija stvarnog vlasnika; izradom elektronskog potpisa, izradom pečata i otvaranjem računa u banci; troškovima biznis aktivnosti; finansijskom dokumentacijom i obavezama i drugim obavezama koje biznisi imaju u zavisnosti od oblika registracije) koja okružuju pokretanje biznisa.

Ova pitanja mogu biti od suštinskog značaja za planiranje ili sprovođenje sopstvenog posla. Zato smatramo da ovaj vodič pomaže pravilnom razumevanju sistema koji utiče na poslovanje malih preduzeća, a sa druge strane, samo razumevanje sistema pomaže svakom da nađe svoje mesto koje mu pripada.

Pojedine informacije su date detaljno, ali to ne znači da vlasnik posla mora lično da brine o svemu. O nekim obavezama brinu poreski savetnici, računovođe, advokati ili drugi. Najbolji dokaz toga da se mali biznisi razvijaju dinamično jeste i broj privrednih društava, takve vrste, koji se osnivaju svakog dana.

Vodič smo zamislili pre svega kao ohrabrenje u samozapošljavanju. Namera nam je da pomogne svima koji planiraju započinjanje sopstvenog posla. To im može pomoći da sebe postave u bolju poziciju i na taj način ostvare više koristi.

U nadi da će Vam ovaj vodič biti od koristi, želimo Vam da započnete uspešno sopstveni posao.

1. Važeca legislativa za registraciju biznisa i njegovo poslovanje u Srbiji

Osnovni zakoni koji se tiču registracije biznisa i njihovog poslovanja u Republici Srbiji su:

- ▶ Zakon o postupku registracije u Agenciji za privredne registre
- ▶ Zakon o privrednim društvima
- ▶ Zakon o porezu na dobit pravnih lica
- ▶ Zakon o porezu na dohodak građana
- ▶ Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje

Osnovni zakon koji reguliše sam postupak registracije pravnih lica (kompanija) i preduzetničkih agencija (fizičkih lica koji obavljaju privrednu delatnost) je Zakon o postupku registracije u Agenciji za privredne registre.

Zakon o privrednim društvima reguliše strukturu i način funkcionisanja biznisa koji su registrovani kao pravna lica.

Zakon o porezu na dobit pravnih lica reguliše način oporezivanja profita koji ostvaruju biznisi registrovani kao pravna lica.

Zakon o porezu na dohodak građana reguliše oporezivanje:

- ▶ dohotka koji ostvaruju fizička lica registrovani kao preduzetničke agencije
- ▶ zarade zaposlenih i drugih lica angažovanih u pravnim licima

Lica koja ostvaruju kroz radno angažovanje dohodak oporeziv porezom na dohodak građana su ujedno i obveznici plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Razlikujemo tri vrste doprinosa:

- ▶ doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje (PIO)
- ▶ doprinose za zdravstveno osiguranje
- ▶ osiguranje za slučaj nezaposlenosti

Plaćanje pomenutih doprinosa je regulisano Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Napominjemo da pomenute budžetske obaveze nisu jedine sa kojima se mogu suočiti vlasnici biznisa. Postoje i druge kategorije (porez na dodatu vrednost, porez na imovinu, porez na kapitalnu dobit, porez na prenos apsolutnih prava itd.) sa kojima se vlasnici biznisa mogu suočiti, što zavisi od prirode njihovog poslovanja (delatnosti, nivoa prihoda, vrste transakcija u koje stupaju itd.). Dodatno napominjemo da smo u publikaciji prikazali administrativne zahteve koje država postavlja pred biznisima i da smo naveli zakonska akta koja regulišu ove zahteve.

Korišćeni izvori prilikom pripreme publikacije:

Izvori prava:

- Ustav Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", br. 98/2006 i 115/2021)
- Zakon o postupku registracije u Agenciji za privredne registre ("Sl. glasnik RS", br. 99/2011, 83/2014, 31/2019 i 105/2021)
- Zakon o privrednim društvima ("Sl. glasnik RS", br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 i 109/2021)
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. glasnik RS", br. 25/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014 - dr. zakon, 142/2014, 91/2015 - autentično tumačenje, 112/2015, 113/2017, 95/2018, 86/2019, 153/2020 i 118/2021)
- Zakon o porezu na dohodak građana ("Sl. glasnik RS", br. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - ispr., 31/2009, 44/2009, 18/2010, 50/2011, 91/2011 - odluka US, 7/2012 - usklađeni din. izn., 93/2012, 114/2012 - odluka US, 8/2013 - usklađeni din. izn., 47/2013, 48/2013 - ispr., 108/2013, 6/2014 - usklađeni din. izn., 57/2014, 68/2014 - dr. zakon, 5/2015 - usklađeni din. izn., 112/2015, 5/2016 - usklađeni din. izn., 7/2017 - usklađeni din. izn., 113/2017, 7/2018 - usklađeni din. izn., 95/2018, 4/2019 - usklađeni din. izn., 86/2019, 5/2020 - usklađeni din. izn., 153/2020, 156/2020 - usklađeni din. izn., 6/2021 - usklađeni din. izn., 44/2021, 118/2021, 132/2021 - usklađeni din. izn. i 10/2022 - usklađeni din. izn.)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. glasnik RS", br. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012 - usklađeni din. izn., 8/2013 - usklađeni din. izn., 47/2013, 108/2013, 6/2014 - usklađeni din. izn., 57/2014, 68/2014 - dr. zakon, 5/2015 - usklađeni din. izn., 112/2015, 5/2016 - usklađeni din. izn., 7/2017 - usklađeni din. izn., 113/2017, 7/2018 - usklađeni din. izn., 95/2018, 4/2019 - usklađeni din. izn., 86/2019, 5/2020 - usklađeni din. izn., 153/2020, 6/2021 - usklađeni din. izn., 44/2021, 118/2021 i 10/2022 - usklađeni din. izn.)
- Zakon o računovodstvu ("Sl. glasnik RS", br. 73/2019 i 44/2021 - dr. zakon)
- Zakon o reviziji ("Sl. glasnik RS", br. 73/2019)
- Zakon o tržištu kapitala ("Sl. glasnik RS", br. 31/2011, 112/2015, 108/2016, 9/2020 i 153/2020)
- Zakon o radu ("Sl. glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - odluka US, 113/2017 i 95/2018 - autentično tumačenje)
- Zakon o sprečavanju zlostavljanja na radu ("Sl. glasnik RS", br. 36/2010)
- Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu ("Sl. glasnik RS", br. 101/2005, 91/2015 i 113/2017 - dr. zakon)
- Zakon o zaštiti od požara ("Sl. glasnik RS", br. 111/2009, 20/2015, 87/2018 i 87/2018 - dr. zakoni)
- Zakon o zaštiti uzbunjivača ("Sl. glasnik RS", br. 128/2014)
- Zakon o zaštiti podataka o ličnosti ("Sl. glasnik RS", br. 87/2018)
- Zakon o arhivskoj građi i arhivskoj delatnosti ("Sl. glasnik RS", br. 6/2020)
- Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009, 88/2010, 14/2016 i 95/2018 - dr. zakon)

- Uredba o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa na malo preko elektronskog fiskalnog uređaja ("Sl. glasnik RS", br. 32/2021, 117/2021 i 51/2022)

Javno dostupne informacije:

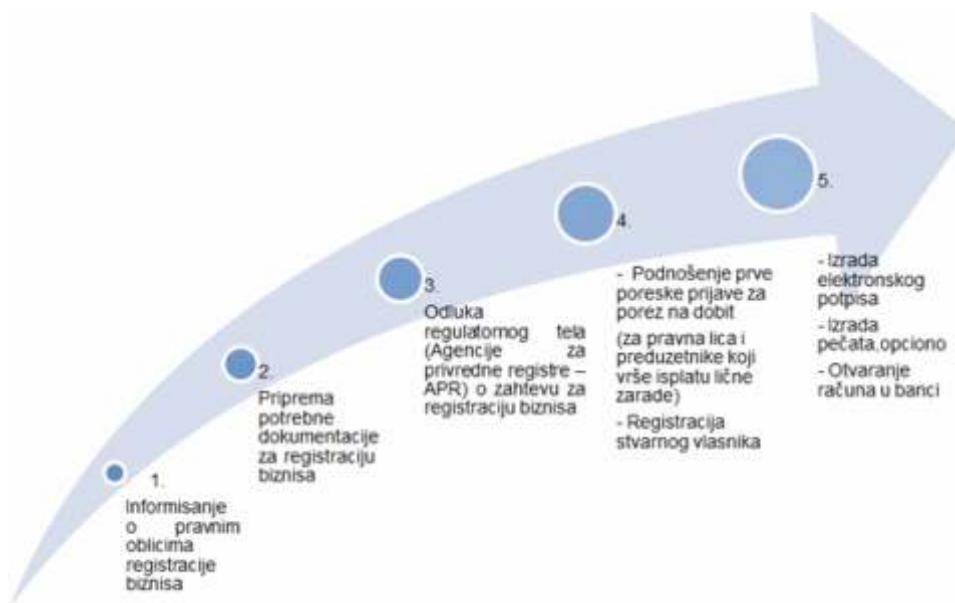
- <https://advokatiubeogradu.rs/tarifa-advokata-cene-2021/>
- <https://apr.gov.rs/>
- https://www.paragraf.rs/statistika/minimalna_zarada.html
- <https://cw-cbs.rs/>
- <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/vesti/statisticalrelease/?p=8728&a=24&s=2403?s=2403>

2. Koraci koji moraju biti preduzeti u cilju pokretanja i obavljanja biznisa u Republici Srbiji

Biznis u Republici Srbiji pokreće se preduzimanjem sledećih koraka:

- Informisanje o pravnim oblicima pod kojim možete registrovati biznis
- Pripremanje dokumentacije potrebne za registraciju biznisa
- Otvaranje poslovnog računa u banci
- Pribavljanje elektronskog potpisa
- Podnošenje prve poreske prijave

Vizuelizacija prethodno navedenih koraka prikazana je na sledećoj grafici:

Nakon otvaranja računa u banci poslednji korak predstavlja uspostavljanje planirane proizvodnje ili pružanja usluga, kao i priprema adekvatne poslovne dokumentacije koja je za konkretnu delatnost društva propisana.

3. Pravni oblici registracije biznisa

Biznis u Republici Srbiji možete organizovati u formi fizičkog lica – preduzetnika (PR), ili u formi privrednog društva:

- ortačko društvo (o.d.)
- komanditno društvo (k.d.)
- društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)
- akcionarsko društvo (a.d.)

Napominjemo da biznis u Republici Srbiji može biti organizovan i u formi ogranka stranog pravnog lica. Strano pravno lice može preko ogranka obavljati delatnost na teritoriji Republike Srbije. Potrebno je istaći da, uz sve svoje specifičnosti u poslovanju, poreski zakoni i podzakonski akti tretiraju poslovanje ogranka kao poslovanje zasebnog pravnog lica.

Osnovne karakteristike različitih formi za obavljanje biznisa u Republici Srbiji predstavljene su u sledećoj tabeli:

Vrsta pravne forme biznisa	Način oporezivanja	Koliko lica može osnovati?	Da li vlasnici odgovaraju svojom ličnom imovinom za obaveze biznisa?	Minimalan iznos osnivačkog kapitala	Troškovi organizacije društva (1–najniži nivo; 5–najviši)	Za kakve biznise je pogodna?
Preduzetnik koji ne vodi knjige (PR) – preduzetnik sa paušalnim oporezivanjem ("paušalac")	Plaća se fiksni iznos koji utvrđuje Poreska uprava rešenjem na osnovu delatnosti i opštine preduzetnika (100 EUR – 350 EUR mesečno) Ne vode se poslovne knjige, samo evidencija izlaznih faktura	Samo jedno fizičko lice	Da	Ne postoji, s obzirom da osnivač odgovara celokupnom ličnom imovinom	1	Samozapošljavanje – prihodi do 6.000.000 RSD (50.000 EUR) godišnje ukoliko je za tu delatnost dozvoljeno paušalno oporezivanje ¹ . Ne preporučuje se uzimanje kredita, jer se za njih odgovara ličnom imovinom
Preduzetnik koji vodi knjige (PR)	10% profita - obavezno vođenje poslovnih knjiga Preduzetnik ima pravo na isplatu lične zarade na koju se obračunavaju porez na zaradu i doprinosi. Isplata dobiti preduzetniku se ne oporezuje	Samo jedno fizičko lice	Da	Ne postoji, s obzirom da osnivač odgovara celokupnom ličnom imovinom	2	Samozapošljavanje – prihodi veći od 6.000.000 RSD (50.000 EUR) godišnje ili delatnosti za koje nije dozvoljeno paušalno oporezivanje. Ne preporučuje se uzimanje kredita, jer se za njih odgovara ličnom imovinom

¹ Delatnosti za koje nije omogućeno paušalno oporezivanje: oblasti reklamiranja i istraživanja tržišta, trgovine na veliko i trgovine na malo, hotela i restorana, finansijskog posredovanja i aktivnosti u vezi s nekretninama

Vrsta pravne forme biznisa	Način oporezivanja	Koliko lica može osnovati?	Da li vlasnici odgovaraju svojom ličnom imovinom za obaveze biznisa?	Minimalan iznos osnivačkog kapitala	Troškovi organizacije društva (1–najniži nivo; 5–najviši)	Za kakve biznise je pogodna?
Ortačko društvo (O.D.)	15% profita - obavezno vođenje poslovnih knjiga Ukoliko se isplaćuje dividenda fizičkom licu, isplata se dodatno oporezuje poreskom stopom od 15%. Isplate dividendi domaćem pravnom licu se ne oporezuju. Isplate dividendi inostranom pravnom licu se dodatno oporezuju poreskom stopom od 20%, sem ukoliko Ugovorom o izbegavanju dvostrukog oporezivanja nije ugovorena niža stopa	Dva ili više lica	Da	Ne postoji, s obzirom da osnivači odgovaraju celokupnom ličnom imovinom	4	Biznisi sa skromnijim prometom i manjom imovinom. Ne preporučuje se uzimanje kredita, jer se za njih odgovara ličnom imovinom svih ortaka
Komanditno društvo (K.D.)	15% profita - obavezno vođenje poslovnih knjiga Ukoliko se isplaćuje dividenda fizičkom licu, isplata se dodatno oporezuje poreskom stopom od 15%. Isplate dividendi domaćem pravnom licu se ne oporezuju. Isplate dividendi inostranom pravnom licu se dodatno oporezuju poreskom stopom od 20%, sem ukoliko Ugovorom o izbegavanju dvostrukog oporezivanja nije ugovorena niža stopa	Dva ili više lica (minimum jedan komplementar i jedan komanditor)	Komplementari odgovaraju, komanditori ne odgovaraju	Ne postoji, s obzirom da komplementari odgovaraju celokupnom ličnom imovinom	4	Biznisi sa skromnijim prometom i manjom imovinom. Ne preporučuje se uzimanje kredita, jer se za njih odgovara ličnom imovinom komplementara

Vrsta pravne forme biznisa	Način oporezivanja	Koliko lica može osnovati?	Da li vlasnici odgovaraju svojom ličnom imovinom za obaveze biznisa?	Minimalan iznos osnivačkog kapitala	Troškovi organizacije društva (1–najniži nivo; 5–najviši)	Za kakve biznise je pogodna?
Društvo sa ograničenom odgovornošću (D.O.O.)	15% profita - obavezno vođenje poslovnih knjiga Ukoliko se isplaćuje dividenda fizičkom licu, isplata se dodatno oporezuje poreskom stopom od 15%. Isplate dividendi domaćem pravnom licu se ne oporezuju. Isplate dividendi inostranom pravnom licu se dodatno oprezuju poreskom stopom od 20%, sem ukoliko Ugovorom o izbegavanju dvostrukog oporezivanja nije ugovorena niža stopa	Jedno ili više lica	Ne, vlasnici odgovaraju do iznosa uloženog kapitala	100 RSD (manje od 1 EUR)	4	Pogodan za sve vrste biznisa. Preporučujemo prelazak iz preduzetnika u d.o.o. ukoliko odlučite da pored sebe zaposlite još ljudi ² i ukoliko želite da uzmete kredit, da ne biste odgovarali svojom ličnom imovinom
Akcionarsko društvo (A.D.)	15% profita - obavezno vođenje poslovnih knjiga Ukoliko se isplaćuje dividenda fizičkom licu, isplata se dodatno oporezuje poreskom stopom od 15%. Isplate dividendi domaćem pravnom licu se ne oporezuju. Isplate dividendi inostranom pravnom licu se dodatno oprezuju poreskom stopom od 20%, sem ukoliko Ugovorom o izbegavanju dvostrukog oporezivanja nije ugovorena niža stopa	Jedno ili više lica	Ne, vlasnici odgovaraju do iznosa uloženog kapitala	3.000.000 RSD (oko 25.000 EUR)	5	Pogodan samo za veće biznise, imajući u vidu visoke troškove administracije

² Ostvarivanje većeg prometa i zapošljavanje ljudi sa sobom povlači nova administrativna opterećenja. Kako se administrativna opterećenja povećavaju, preduzetnička agencija postaje manje isplativa, a d.o.o. postaje atraktivniji, jer se ne odgovara svojom ličnom imovinom za obaveze društva

Vrsta pravne forme biznisa	Način oporezivanja	Koliko lica može osnovati?	Da li vlasnici odgovaraju svojom ličnom imovinom za obaveze biznisa?	Minimalan iznos osnivačkog kapitala	Troškovi organizacije društva (1–najniži nivo; 5–najviši)	Za kakve biznise je pogodna?
Ogranak	15% profita - obavezno vođenje poslovnih knjiga Isplata dividende inostranom pravnom licu nije predmet oporezivanja	Samo jedno inostrano pravno lice	Osnivač (inostrano pravno lice) odgovara svojom imovinom	Ne postoji, s obzirom da osnivač odgovara celokupnom svojom imovinom	3	Pogodan za sve vrste biznisa. U odnosu na d.o.o., preporučujemo ogranak ukoliko unapred znate da je poslovanje u Srbiji privremenog karaktera (na primer, dok se ne završi projekat), jer je likvidacija lakša nego za d.o.o.

Tabela 1 – Pregled osnovnih karakteristika različitih formi biznisa

U praksi, lica koja se samozapošljavaju (usluge, poput pružanja usluga programiranja, IT konsaltinga, usluga dizajna itd.) i samim tim nemaju značajnija ulaganja se obično registruju kao preduzetnici.

Društvo sa ograničenom odgovornošću je najčešća pravna forma, s obzirom na nizak iznos osnivačkog kapitala i ograničenu odgovornost vlasnika: u ovoj formi posluju kako male kompanije sa nekoliko zaposlenih, tako i najveće kompanije u Srbiji, kako one u domaćem, tako i one u inostranom vlasništvu.

Ortačko društvo i komanditno društvo nisu česte pravne forme u Srbiji, već se poslovni partneri obično udružuju u društvo sa ograničenom odgovornošću. Naime, administrativni zahtevi su slični kao za d.o.o., dok se istovremeno za obaveze odgovara ličnom imovinom: ako Vaš partner napravi grešku u poslovanju i dođe do dodatnih obaveza, za te dodatne obaveze možete odgovarati i Vi svojom ličnom imovinom.

Akcionarsko društvo je ređa pravna forma u Srbiji, s obzirom na više administrativne troškove. Za nju se odlučuju velike kompanije, naročite one koje su zainteresovane za finansiranje na tržištima kapitala (berzi).

Ogranak stranog pravnog lica je karakterističan za inostrana pravna lica koja će poslovati na tržištu Republike Srbije ograničeni period vremena (na primer, dok se ne završi određen projekat).

Prednosti i mane pravnih formi biznisa prikazane su u sledećoj tabeli:

Vrsta pravne forme biznisa	Prednosti	Mane
Preduzetnik koji ne vodi knjige (PR) – preduzetnik sa paušalnim oporezivanjem („paušalac“)	Paušalno poresko opterećenje, kreće se na mesečnom nivou od 300 do 600 EUR u zavisnosti od: • delatnosti preduzetnika • sedišta preduzetnika • godina preduzetnika Pogodno za manje biznise. Jednostavnija procedura osnivanja. Niski troškovi poslovanja (računovodstvenih usluga, čuvanja poslovne dokumentacije). Mogućnost „zamrzavanja“ statusa preduzetnika na neodređeno vreme. Manje kazne za poreske i druge prekršaje u odnosu na D.O.O. Brza procedura likvidacije (2 nedelje).	Nije pogodno za veće biznise, maksimalni godišnji promet preduzetnika paušalca iznosi 6.000.000 dinara. Odgovornost ličnom imovinom za obaveze nastale iz poslovanja preduzetnika. Paušalac ne može biti preduzetnik koji se registruje za obavljanje jedne od sledećih delatnosti: Računovodstvo, knjigovodstvo i revizorski poslovi, poslovi poreskog savetovanja, reklamiranja i istraživanja tržišta, trgovine na veliko i trgovine na malo, hotela i restorana, finansijskog posredovanja i aktivnosti u vezi s nekretninama. Rizik nesamostalnog poslovanja preduzetnika (test samostalnosti).
Preduzetnik koji vodi knjige (PR)	Biznisi sa skromnijim prometom koji je veći od 6.000.000 dinara godišnje. Niži troškovi oporezivanja u odnosu na D.O.O. Manje kazne za poreske i druge prekršaje u odnosu na D.O.O. Brza procedura likvidacije (2 nedelje).	Odgovornost ličnom imovinom za obaveze nastale iz poslovanja preduzetnika. Viši troškovi poslovanja (računovodstvenih usluga, pravnih usluga, čuvanja poslovne dokumentacije). Rizik nesamostalnog poslovanja preduzetnika (test samostalnosti).
Ortačko društvo (O.D.)	Biznisi sa skromnijim prometom i manjom imovinom. Karakteristična forma za lične i profesionalne delatnosti (advokati, inženjeri i slično).	Odgovornost članova ličnom imovinom za obaveze nastale iz poslovanja ortačkog društva. Neophodno veliko poverenje među članovima. Duža procedura likvidacije (4 meseca).

Vrsta pravne forme biznisa	Prednosti	Mane
Komanditno društvo (K.D.)	Biznisi sa skromnijim prometom i manjom imovinom. Komanditori ne odgovaraju ličnom imovinom.	Odgovornost komplementara ličnom imovinom za obaveze nastale iz poslovanja ortačkog društva. Neophodno veliko poverenje među komplementarima. Duža procedura likvidacije (4 meseca).
Društvo sa ograničenom odgovornošću (D.O.O.)	Pogodna forma za veće biznise. Nema odgovornosti članova ličnom imovinom za obaveze društva.	Značajni troškovi poslovanja (računovodstvene usluge, administracija, pravne usluge, poslovna dokumentacija). Duža procedura likvidacije (4 meseca). Veće kazne za poreske i druge prekršaje.
Akcionarsko društvo (A.D.)	Pogodna forma za veoma velike biznise. Nema odgovornosti članova ličnom imovinom za obaveze društva	Visoki troškovi osnivanja i poslovanja. Duža procedura likvidacije (4 meseca).
Ogranak	Pogodna forma za veće biznise koji posluju u Srbiji u ograničenom vremenskom intervalu od nekoliko meseci do par godina. Lakše finansiranje poslovanja u odnosu na D.O.O. Nema nastanka poreske obaveze prilikom isplate dobiti.	Odgovornost osnivača za neizmirene obaveze nastale iz poslovanja ogranka. Brza procedura brisanja ogranka (2 nedelje).

Tabela 2 - Prednosti i mane pravnih formi biznisa

4. Osnivanje – priprema dokumentacije, postupak i troškovi registracije biznisa

Pregled potrebne dokumentacije za registraciju različitih formi za obavljanje biznisa u Republici Srbiji predstavljen je u sledećoj tabeli:

Ortačko društvo	1. Osnivački akt: ► Overena odluka o osnivanju – ukoliko je osnivač jedno fizičko ili pravno lice ► Overen ugovor o osnivanju – ukoliko je osnivač dva ili više fizičkih ili pravnih lica
Komanditno društvo	2. Popunjena registraciona prijava 3. Dokaz o identitetu člana društva:
Društvo sa ograničenom odgovornošću	► Lična karta za fizičko lice ► Apostiliran izvod iz registra za pravno lice koje je osnivač 4. Dokaz o uplati administrativne takse (5.900 RSD)
Akcionarsko društvo	Uz gore propisanu osnovnu dokumentaciju potrebno je dostaviti i: ► statut društva potpisan od strane članova društva ► potvrdu kreditne institucije o uplaćenim akcijama u novcu, odnosno procenu ovlašćenog procenjivača vrednosti nenovčanog uloga ili potvrdu nadležnog organa o proceni vrednosti nenovčanog uloga u skladu sa zakonom
Ogranak inostranog pravnog lica	1. Odluka nadležnog organa inostranog privrednog društva o obrazovanju ogranka 2. Popunjena registraciona prijava 3. Izvod iz registra u kome je strano privredno društvo registrovano 4. Dokaz o brojevima računa preko kojih strano privredno društvo posluje 5. Izjava ovlašćenog lica stranog privrednog društva o preuzimanju odgovornosti društva za sve obaveze koje nastanu u vezi sa poslovanjem ogranka overena od nadležnog organa overe, sa prevodom na srpski jezik overenim od strane ovlašćenog sudskog tumača 6. Dokaz o uplati administrativne takse (2.800 RSD – oko 25 EUR)
Preduzetnik	1. Popunjena registraciona prijava 2. Dokaz o identitetu preduzetnika ► za domaće fizičko lice - fotokopija lične karte ► za stranca – fotokopija pasoša ili strane lične karte 3. Dokaz o uplati naknade za registraciju preduzetnika

Tabela 3 – Pregled dokumentacije za registraciju

U tabeli ispod prikazani su osnovni kriterijumi za registraciju biznisa u Republici Srbiji:

Kriterijum	Preduzetnik	Ortačko društvo	Komanditno društvo	Društvo sa ograničenom odgovornošću	Akcionarsko društvo	Ogranak
Vreme potrebno za registraciju pri Agenciji*	5 radnih dana	5 radnih dana	5 radnih dana	5 radnih dana	5 radnih dana	5 radnih dana
Broj koraka koji moraju biti preduzeti	5	5	5	5	5	5
Vreme potrebno za pripremu dokumentacije** 1) osnivač fizičko lice 2) osnivač pravno lice 3) osnivač ino pravno	1) 1 dan 2) 3 dana 3) 20 dana	1) 1 dan 2) 3 dana 3) 20 dana	1) 1 dan 2) 3 dana 3) 20 dana	1) 1 dan 2) 3 dana 3) 20 dana	1) 1 dan 2) 3 dana 3) 20 dana	1) n/a 2) n/a 3) 20 dana
Minimalni kapital	0 RSD	0 RSD	0 RSD	100 RSD	3.000.000 RSD	0 RSD
Trošak osnivanja *** (tačka 4.3 publikacije)	100 EUR	150 EUR	150 EUR	150 EUR	400 EUR	100 EUR

Tabela 4 - Prikaz osnovnih kriterijuma za registraciju biznisa

* od dana podnošenja dokumentacije Agenciji za privredne registre

** osnivačkog akta; izvoda iz registra

*** ukoliko osnivač sam vrši osnivanje i registraciju, ne uključuje trošak konsultantskih usluga

Prema publikaciji Ujedinjenih Nacija E-Government Survey 2020 UN koja obuhvata 193 zemlje članice UN-a, Republika Srbija je ostvarila sledeće rezultate u radu E-uprave:

E-Government Development Index (EDGI)	0.5-0.75, visok nivo
Online Services Index (OSI)	0.7941, visok nivo
Human-computer interaction (HCI)	Visok nivo
E-Participation	0.75-1.00, visok nivo

Ukupan rezultat **58. mesto**

4.1 Osnivački akt

Osnivački akt privrednog društva priprema i overava član/osnivač društva kod javnog beležnika. Osnivač može overiti osnivački akt lično, ili preko punomoćnika. Takođe, osnivač može biti fizičko ili pravno lice, kako domaće tako i strano.

Osnivački akt se može overiti kod bilo kojeg notara u Republici Srbiji, najčešće nije potrebno zakazivati termin za overu ali to prethodno ipak treba proveriti sa konkretnim notarom.

Sam postupak overe traje kratko, sa izuzetkom kada overu vrši lice koje nije državljanin Republike Srbije koji ne razume srpski jezik. U tom slučaju potrebno je prisustvo ovlašćenog prevodioca koji će osnivaču, pred notarom, prevesti i objasniti dokument koji osnivač potpisuje. Navedena praksa postoji iz razloga što se pred notarom u Srbiji vrši overa potpisa osnivačkog akta koji je sastavljen isključivo na srpskom jeziku. U slučaju da je osnivački akt sastavljen u dvojezičnoj formi, notarska klauzula overe se daje isključivo za srpsku verziju osnivačkog akta.

Dokumentacija (koja ne obuhvata notarsku taksu navedenu u tački 4.3 Publikacije) potrebna za overu osnivačkog akta predstavljena je na sledećoj grafici:

Sam proces overe osnivačkog akta ne traje dugo i najčešće se završava istog dana kada se kod notara preda potrebna dokumentacija za overu osnivačkog akta, uz sam nacrt osnivačkog akta.

Standardni elementi svakog osnivačkog akta koje osnivač mora uneti u nacrt su:

1. Poslovno ime privrednog društva
2. Adresa sedišta (za koju prethodno nije potrebno imati zaključen ugovor o zakupu)
3. Adresa za prijem e pošte
4. Iznos uloga (u novcu i/ili stvarima)
5. Iznos udela člana
6. Izbor delatnosti sa kojom će biznis biti registrovan

Izbor delatnosti vrši se u skladu sa Uredbom o klasifikaciji delatnosti ("Sl. glasnik RS", br. 54/2010).

Nakon što osnivački akt bude overen, isti se, zajedno sa ostalom propisanom dokumentacijom navedenom u Tabeli 3 – Pregled dokumentacije za registraciju dostavlja Agenciji za privredne registre.

4.2 Formulari za registraciju

Registracione prijave koje se podnose Agenciji za privredne registre Republike Srbije u postupku pokretanja biznisa možete pronaći na sledećim linkovima:

Vrsta pravne forme biznisa	Link registracione prijave
Preduzetnik	JRPPS_Preduzetnik_2020.pdf
Ortačko društvo	JRPPS_OD_2020.pdf (apr.gov.rs)
Komanditno društvo	JRPPS_KD.pdf (apr.gov.rs)
Društvo sa ograničenom odgovornošću	JRPPS_Doo_102020.PDF (apr.gov.rs)
Akcionarsko društvo	JRPPS_AD.pdf (apr.gov.rs)
Ogranak	JRPPS_Ogranak_stranog_privrednog_drustva.pdf (apr.gov.rs)

Uputstvo za popunjavanje registracionih prijava, kao i ostale potrebne dokumentacije, kao i brojne informacije o samom postupku osnivanja javno su dostupni na sajtu Agencije za privredne registre: <https://www.apr.gov.rs/registri.2017.html>

4.3 Troškovi registracije

Troškovi registracije biznisa u Srbiji čine troškovi notarske overe osnivačkog akta, prevoda dokumentacije, plaćanja naknade za osnivanje, kao i plaćanje naknade za dobijanje elektronskog potpisa. Troškovi registracije biznisa po stavkama iznose:

- Overa osnivačkog akta kod notara (izuzev za registraciju preduzetnika i ogranka): 40-60 EUR
- Prevod dokumentacije: u zavisnosti od stranog jezika 15 - 30 EUR po prevedenoj strani
- Naknada za osnivanje: 50 EUR
- Naknada za dobijanje elektronskog potpisa: 30 EUR

Napominjemo da navedeni troškovi ne obuhvataju:

- Taksu za dobijanje odobrenja nadležnog organa koje je uslov za registraciju biznisa u Srbiji; takse zavise od same vrste delatnosti za čije obavljanje se traži odobrenje
- Naknadu za rad konsultanata, u zavisnosti od konkretno izabranog konsultanta

5. Odluka Agencije za privredne registre o registraciji biznisa

Postupak registracije sprovodi se od strane Agencije za privredne registre koja donosi rešenje o upisu novoosnovanog privrednog društva u javni registar. Rešenjem o registraciji privrednog društva, preduzetnika ili ogranka se, posredstvom simultanog rada APR-a i Poreske uprave (jednošalterski sistem), novoosnovanom entitetu dodeljuje i matični i poreski identifikacioni broj.

Agencija za privredne registre (u daljem tekstu: Agencija) u obavezi je da registruje pokretanje biznisa u roku od 5 dana od dana podnošenja registracione prijave i druge propisane dokumentacije navedene u Tabeli 3 – Pregled dokumentacije za registraciju.

Dokumentacija na stranom jeziku koja se podnosi Agenciji mora biti prevedena na srpski jezik.

Napominjemo da, u zavisnosti od izbora određene delatnosti koja se želi obavljati, različitim zakonima može biti propisano da se prilikom osnivanja privrednog subjekta, ili nakon njegovog osnivanja, a neposredno pre početka obavljanja delatnosti, mora prethodno od nadležnog državnog organa dobiti posebna dozvola ili saglasnost.

Neke od najčešće registrovanih delatnosti za čiju registraciju prilikom pokretanja biznisa je potrebno prethodno dobiti saglasnost nadležnog organa prikazane su u sledećoj tabeli:

Naziv delatnosti	Organ nadležan za davanje odobrenja kao uslov registracije
Zdravstvene delatnosti (ordinacije, apoteke, klinike)	Zdravstveni inspektorat ministarstva zdravlja
Veterinarske ordinacije i apoteke	Inspektorat ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Taksi prevoz	Lokalne samouprave za obavljanje taksi prevoza putnika
Promet oružja, delova za oružje i municije	Ministarstvo unutrašnjih poslova
Obavljanje delatnosti od opšteg interesa i komunalne delatnosti	Nadležni opštinski organ
Poslovi zastupanja u osiguranju	Narodna banka Srbije
Stečajni upravnik	Agencija za licenciranje stečajnih upravnika
Agencija za zapošljavanje	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike
Advokat	Advokatska komora
Sudski veštak	Komora sudskih veštaka

Tabela 5 - Delatnosti za koje je potrebno prethodno odobrenje pre registracije

Dokumentacija potrebna za osnivanje preduzetnika, privrednog društva ili ogranka podnosi se Agenciji u papirnoj ili elektronskoj formi.

U papirnoj formi dokumentacija se može podneti u centrali Agencije za privredne registre u Beogradu, ili u jednoj od brojnih filijala Agencije:

Mesto	Adresa	Radno vreme (h)
Beograd (sedište)	Brankova 25	09-15
Beograd - Rakovica	Oslobođenja 1B	09-15
Novi Sad	Modene 7	09-15
Subotica	Trg Lazara Nešića 1	09-15
Zrenjanin	Trg Slobode 10 (zgrada Gradske kuće, kancelarija 18)	09-15
Pančevo	Trg Nikole Tesle 5	09-15
Požarevac	Stari korzo 36	09-15
Valjevo	Železnička 5, I sprat	09-15
Kraljevo	Cara Dušana 41/I	09-15
Užice	Ljube Stojanovića 5 (kancelarija 12)	09-15
Zaječar	Trg oslobođenja bb (kancelarija T-1)	09-15
Kragujevac	Cara Lazara 15	09-15
Niš	Naučno-tehnološki park Niš, ulica Aleksandra Medvedeva 2A	09-15
Leskovac	Stojana Ljubića 12 (kancelarija 9)	09-15
Kosovska Mitrovica	Kralja Petra Prvog 106	09-15

Osim dokumentacije u papirnoj formi, dokumentacija za osnivanje se može podneti Agenciji i u elektronskoj formi, za šta je potrebno da podnosilac, ili lice koje ima ovlašćenje da za podnosioca podnese zahtev, ima elektronski potpis.

E servis Agencije je dostupan na linku: <https://www.apr.gov.rs/usluge/eservisi.2404.html>

Više informacija o samom elektronskom potpisu koji je neophodan uslov za elektronsko podnošenje dokumentacije za osnivanje nalazi se u tački 7.1 Publikacije.

6. Podnošenje poreske prijave i registracija stvarnog vlasnika

6.1 Podnošenje poreske prijave

Shodno članu 64 Zakona o prezu na dobit pravnih lica, obveznik poreza (pravno lice i preduzetnik koji vrši isplatu lične zarade) koji u toku godine otpočne sa obavljanjem delatnosti, dužan je da podnese poresku prijavu u roku od 15 dana od dana upisa u registar nadležnog organa.

Poreska prijava se podnosi lično, ili preko izabranog računovođe/računovodstvene agencije.

S obzirom na činjenicu da je u pitanju akontaciona poreska prijava, obveznik je podnosi prema ličnoj proceni iznosa dobiti i poreza koji će na procenjenju dobit platiti do kraja godine u kojoj je biznis registrovan.

U praksi, akontaciona prijava se često podnosi sa procenjenom dobiti od 0 RSD u prvoj poslovnoj godini, kako se ne bi generisala poreska obaveza već od prvog meseca poslovanja društva. Na kraju poslovne godine (koja je u Srbiji jednaka kalendarskoj, osim ukoliko privredni subjekt ne izvrši promenu poslovne godine iz razloga podnošenja konsolidovanih finansijskih izveštaja), obveznik podnosi redovnu godišnju poresku prijavu za porez na ostvarenu dobit.

6.2 Registracija stvarnog vlasnika

U istom roku koji je u prethodnoj tački naveden, odnosno u roku od 15 dana od dana upisa u registar nadležnog organa, registrovani privredni subjekt je dužan da u Centralnoj evidenciji Agencije za privredne registre izvrši registraciju stvarnog vlasnika.

Postupak registracije stvarnog vlasnika vrši se od strane registrovanog direktora na portalu Agencije i potpuno je besplatan. Jedini uslov koji direktor mora ispuniti kako bi uspešno izvršio postupak registracije stvarnog vlasnika je posedovanje elektronskog sertifikata za potpis. Ukoliko direktor nema lični elektronski sertifikat za potpis, elektronski potpis može dobiti od nadležnih sertifikacionih tela, a postupak izdavanja takvih potpisa biće predmet naredne tačke Publikacije.

7. Izrada elektronskog potpisa, izrada pečata i otvaranje računa u banci

7.1 Izrada elektronskog potpisa

Elektronski potpis je skup podataka u elektronskom obliku koji su pridruženi ili su logički povezani sa drugim podacima u elektronskom obliku i koji služe za identifikaciju potpisnika i autentičnost potpisanog elektronskog dokumenta.

Elektronski potpis je bitan preduslov modernog poslovanja s obzirom na činjenicu da se komunikacija sa poslovnim subjektima i državnim organima sve učestalije vrši posredstvom centara za razmenu podataka, za čije funkcionisanje je neophodno posedovati elektronski potpis podnosioca dokumenta. Shodno navedenom, elektronski potpis je neophodan prilikom podnošenja završnih računa, potpisivanja finansijskih izveštaja, prijave stvarnog vlasnika i slično.

Direktor privrednog društva može imati svoj lični elektronski potpis. Svakako, nezavisno od činjenice da li direktor društva ima ili nema elektronski potpis, novoosnovano privredno društvo je u obavezi da izradi elektronski potpis koji će glasiti na samo društvo.

Ovlašćena sertifikaciona tela u Republici Srbiji predstavljena su u sledećoj tabeli:

Naziv sertifikacionog tela	Brzina izrade sertifikata
Javno preduzeće „Pošta Srbije“- Sertifikaciono telo Pošte	5 - 7 dana*
Privredna komora Srbije - PKS CA	5 - 7 dana*
MUP RS - Sertifikaciono telo MUP RS (besplatno na ličnim kartama sa čipom)	5 - 7 dana*
Privredno društvo Halcom a.d. Beograd - Sertifikaciono telo Halcom	5 - 7 dana*
„E-Smart Systems“ d.o.o. - Smart Systems Sertifikaciono telo ESS CA	5 - 7 dana*

Tabela 6 - Ovlašćena sertifikaciona tela u Republici Srbiji

*Brzina izrade može trajati i duže usled nepredviđenih okolnosti koje mogu nastati u radu sertifikacionih tela

Cenovnik sertifikacionog tela Pošte:

RB	Vrsta sertifikata	Broj sertifikata	Cena po sertifikatu (u dinarima), za period korišćenja sertifikata od ...	
			3 godine	5 godina
1	Kvalifikovani elektronski sertifikat na USB tokenu	1	5.430,00	6.360,00
2	Kvalifikovani elektronski sertifikat na smart kartici i čitač	1	5.460,00	6.390,00
3	Kvalifikovani elektronski sertifikat na smart kartici	1	4.470,00	5.280,00

Cenovnik Privredne komore Srbije:

- Kvalifikovani elektronski sertifikat sa čitačem iznosi 3.000,00 + PDV, rok važenja 3 godine
- Kvalifikovani elektronski sertifikat bez čitača iznosi 2.500,00 + PDV, rok važenja 3 godine

Cenovnik privrednog društva Halcom

- Cena elektronskog sertifikata na pametnoj kartici „Jedna za sve“ iznosi 7.815,00 RSD + PDV, sa rokom važenja od 3 godine

Cenovnik E- Smart Systems

Smart kartica		Smart kartica i čitač		USB token	
Važi do	Cena	Važi do	Cena	Važi do	Cena
1 godine	2.460,00	1 godine	3.620,00	1 godine	3.310,00
2 godine	3.020,00	2 godine	4.180,00	2 godine	4.070,00
3 godine	3.580,00	3 godine	4.740,00	3 godine	4.830,00
4 godine	4.140,00	4 godine	5.300,00	4 godine	5.390,00
5 godine	4.700,00	5 godine	5.860,00	5 godine	5.950,00

7.2 Izrada pečata

Kompanije u Srbiji nemaju obavezu da koriste pečat u poslovanju. Ipak, ukoliko to žele, mogu ga slobodno koristiti.

Prednosti korišćenja pečata su:

- Sprečavanje neovlašćenog potpisivanja poslovne dokumentacije
- Autentičnost poslovne dokumentacije

Potreban dokument za izradu pečata je rešenje o registraciji Agencije za privredne registre, dok cena izrade pečata varira između 2 i 4 hiljade dinara.

7.3 Otvaranje računa u banci

Otvaranje računa u banci često je uslovljeno politikom grupe tako da novoosnovana privredna društva i pre osnivanja privrednog društva znaju u kojoj banci će otvoriti račun. Ukoliko to nije slučaj, direktor novoosnovanog privrednog društva prethodno bi se morao informisati o uslovima i cenovniku banaka u kojima želi da otvori račun.

Postoje više vrsta poslovnih računa dok su najčešće u poslovanju potrebni sledeći računi:

- Dinarski
- Devizni
- Račun za bolovanje

Prilikom otvaranja računa najčešće se podnosi i zahtev za omogućavanje vršenja elektronskog bankarstva, dok se standardna dokumentacija za otvaranje računa sastoji od:

- Izvoda iz registra za novoosnovano privredno društvo
- Pasoša direktora / lica ovlašćenog za zastupanje
- OP obrasca (obrasca overenih potpisa)
- Ugovora o otvaranju računa
- Dokumentacije koja se tiče sprečavanja pranja novca

Ukoliko direktor nije prisutan u banci prilikom podnošenja zahteva za otvaranje računa, potrebno je, uz već pobrojanu dokumentaciju, dostaviti i:

- Ovlašćenje za predaju dokumentacije (na srpskom jeziku)
- OP obrazac overen od strane notara (u slučaju da je overen u inostranstvu, OP obrazac mora biti sa apostilom i preveden na srpski jezik).

8. Troškovi biznis aktivnosti

Osnovni troškovi karakteristični za većinu biznisa su troškovi zarada, troškovi knjigovođe, troškovi advokatskih usluga i troškovi poslovnih prostorija.

Minimalna osnovna zarada u Republici Srbiji za 2022. godinu se kreće od oko 32.000 RSD (oko 270 EUR) do oko 37.000 RSD (oko 315 EUR), zavisno od broja radnih dana u posmatranom mesecu. Prema podacima za april 2022. godine, prosečna neto zarada u Republici Srbiji je iznosila 73.012 RSD (oko 620 EUR), a medijalna neto zarada 55.267 RSD (oko 470 EUR), što znači da je 50% zaposlenih primalo u aprilu manje od 55.267 RSD.

Ukupni troškovi zarada (neto zarada sa uključenim porezima i doprinosima) se kreću na nivou od oko 160% neto zarade. Međutim, opterećenje opada kako se zarada povećava: na nivou neto zarade od preko 312.000 RSD (2.650 EUR) na primanja iznad navedenog iznosa se plaća samo porez na zaradu od 10%.

Registrovani biznisi mogu prilikom zapošljavanja angažovati zaposlene koji su registrovani u svojstvu preduzetnika paušalca. Navedeno ima pozitivnu implikaciju na poreze i doprinose, s obzirom da je paušalno utvrđeno opterećenje manje od opterećenja koje bi se po odbitku plaćalo za zaposlene koji nisu registrovani u formi preduzetnika. Shodno navedenom, poslodavci rizikuju da, u cilju izbegavanja plaćanja poreza i doprinosa, budu kažnjeni od strane poreske inspekcije.

Kako bi se osigurao nezavisni status forme preduzetnika, zakonodavac u Republici Srbiji je propisao uslove koji, ukoliko budu ispunjeni, kvalifikuju preduzetnika kao redovno zaposleno lice zavisno u radnom odnosu od poslodavca. Ukoliko su navedeni uslovi ispunjeni (kolokvijalno rečeno test samostalnosti preduzetnika nije položen), poslodavac je dužan da obračuna i isplati razliku svih poreza i doprinosa koji nisu uplaćeni, a koji se nalaze iznad nivoa uplaćenog iznosa poreza i doprinosa po osnovu paušalnog oporezivanja.

Za sve registrovane biznise je obavezno vođenje poslovnih knjiga, izuzev paušalnih preduzetnika. Postoji mogućnost eksternog vođenja knjiga putem angažovanja knjigovođe ili internog angažovanja lica za obavljanje poslova računovodstva. Cena knjigovodstvenih usluga zavisi od više faktora: vrste biznisa, broja faktura, broja zaposlenih, da li želite da angažujete lokalnu knjigovodstvenu agenciju ili međunarodnu knjigovodstvenu agenciju itd. Mesečni troškovi knjigovođe za većinu novih biznisa se kreću u širokom rasponu od 50 EUR do 250 EUR mesečno.

Ukoliko su Vam pored knjigovodstvenih usluga potrebne i kompleksnije usluge poreskog i finansijskog savetovanja, standardne naknade po satu se kreću od 50 EUR do 100 EUR.

Što se tiče advokatskih usluga, postoje utvrđene advokatske tarife za standardne advokatske usluge, dok za usluge pravnog konsaltinga kod renomiranih advokatskih kancelarija minimalna naknada po satu je 100 EUR.

Troškovi poslovnih prostorija su najviši u Beogradu, gde se cene zakupa za poslovne zgrade klase A kreću između 15 i 17 EUR po m² mesečno, dok se cene zakupa za poslovne zgrade klase B kreću između 11 i 13 EUR po m² mesečno.

Prateći troškovi (komunalne usluge, struja, internet, telefon, usluge čišćenja prostorija itd.) se mogu proceniti u iznosu od 150 – 250 EUR mesečno.

9. Finansijska dokumentacija i obaveze

Obaveze prilikom podnošenja finansijske dokumentacije zavise pre svega od veličine privrednog subjekta (privrednog društva ili preduzetničke agencije). U narednoj tabeli je dat prikaz podele privrednih subjekata prema veličini u skladu sa Zakonom o računovodstvu:

Kategorija (potrebno da ispunjavaju 2 od 3 kriterijuma)	Mikro	Mali	Srednji	Veliki
Prosečan broj zaposlenih u posmatranoj godini	Manje od 10	Između 11 i 50	Između 51 i 250	Preko 251
Poslovni prihodi u posmatranoj godini	Manje od 700.000 EUR	Između 700.000 EUR i 8.000.000 EUR	Između 8.000.000 EUR i 40.000.000 EUR	Preko 40.000.000 EUR
Ukupna aktiva na dan bilansa	Manje od 350.000 EUR	Između 350.000 EUR i 4.000.000 EUR	Između 4.000.000 EUR i 20.000.000 EUR	Preko 20.000.000

Tabela 7 – Podela privrednih subjekata prema veličini

Obavezna finansijska dokumentacija u zavisnosti od veličine i vrste biznisa je prikazana u tabeli:

Vrsta izveštaja	Mikro	Mala	Srednja	Velika	Matična lica grupe (bez obzira na veličinu)	Javna društva (društva čijim se hartijama od vrednosti trguje na tržištu kapitala - berzi)
Bilans stanja	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bilans uspeha	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Izveštaj o ostalom rezultatu			✓	✓	✓	✓
Izveštaj o promenama na kapitalu			✓	✓	✓	✓
Izveštaj o novčanim tokovima			✓	✓	✓	✓
Napomene uz finansijske izveštaje	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Godišnji izveštaj o poslovanju			✓	✓		✓
Konsolidovani godišnji izveštaj					✓	
Nefinansijsko izveštavanje						✓
Nefinansijsko izveštavanje				✓ (za preko 500 zaposlenih)	✓ (za preko 500 zaposlenih na konsolidovanoj osnovi)	✓ (za preko 500 zaposlenih)
Izveštaji o plaćanjima autoritetima vlasti				✓ (ekstraktivna industrija i primarna seča šuma)	✓ (ekstraktivna industrija i primarna seča šuma)	✓ (ekstraktivna industrija i primarna seča šuma)

Tabela 8 – Obavezna finansijska dokumentacija

Zakonska revizija je obavezna za redovne godišnje finansijske izveštaje:

- velikih i srednjih pravnih lica
- javnih društava (društava čijim se hartijama od vrednosti trguje na tržištu kapitala - berzi)
- kao i svih pravnih lica, odnosno preduzetnika čiji ukupan prihod ostvaren u prethodnoj poslovnoj godini prelazi 4.400.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti.

Zakonska revizija konsolidovanih finansijskih izveštaja obavezna je za matična pravna lica.

10. Sve ostale obaveze koje biznisi imaju (u zavisnosti od oblika registracije)

Biznisi u Srbiji shodno zakonskim propisima, pored pripremanja i podnošenja finansijskih izveštaja, ispuniti i sledeće obaveze:

- posedovati propisanu opštu poslovnu dokumentaciju
- otvoriti poslovni račun
- izmiriti komunalne takse (eko taksa i taksa za isticanje imena firme)
- pribaviti elektronski potpis
- prikupiti posebnu poslovnu dokumentaciju propisanu zakonom, a koja je karakteristična za samu delatnost kojom se bavite (sertifikati, odobrenja, licence i slično)

Opšta poslovna dokumentacija je prikazana u narednoj tabeli:

Naziv akta/dokumenta	Bezuslovna obaveza posedovanja dokumenta	Izvor
Pravilnik o radu	Da	Član 3 Zakona o radu
Pravilnik o sistematizaciji i organizaciji radnih mesta	Više od 10 zaposlenih u kompaniji	Član 24 Zakona o radu
Obaveštenje o ponašanju poslodavaca i zaposlenih u vezi sa prevencijom i zaštitom od zlostavljanja na radu	Da	Članovi 7 i 36 Zakona o sprečavanju zlostavljanja na radu
Akt o proceni rizika	Da	Članovi 13 i 69 Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu
Pravilnik o bezbednosti i zdravlju na radu	Više od 9 zaposlenih u kompaniji	Član 14 Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu
Program osposobljavanja zaposlenih za bezbedan i zdrav rad	Da	Članovi 9, 11, 15, 27 Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu

Naziv akta/dokumenta	Bezuslovna obaveza posedovanja dokumenta	Izvor
Pravilnik iz oblasti zaštite od požara	Da	Član 28 Zakona o zaštiti od požara
Pravilnik o unutrašnjem uzbunjivanju ili obaveštenje	Više od 10 zaposlenih u kompaniji	Član 16 Zakona o zaštiti uzbunjivača
Saglasnost lica čije se informacije prikupljaju i obrađuju u toku obavljanja delatnosti	Za klijente kompanija koji su fizička lica, ako ugovorom to nije definisano	Članovi 12 i 47 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti
GDPR pravilnik i evidencija	Da	Zakon o zaštiti podataka o ličnosti
Saglasnost zaposlenih za obradu njihovih ličnih podataka (GDPR)	Da	Članovi 12 i 47 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti
Sertifikat o elektronskom potpisu zakonskog	Da	
Ugovor o pravima i obavezama direktora + dokaz o plaćenim porezima ukoliko je direktor stranac	Da, sem u slučaju da je direktor u radnom odnosu u pravnom licu ili Ogranak inostranog pravnog lica	Ustav, zakon o radu, tumačenja
Registracija stvarnog vlasnika	Da, za sva pravna lica i Ogranak inostranog pravnog lica	
Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama	Da	Član 7 Zakona o računovodstvu
Pravilnik o načinu obračuna prevoza zaposlenih na posao	Da	
Arhivska dokumentacija	Da	Član 9 Zakona o arhivskoj građi i arhivskoj delatnosti
Pravilnik o popisu, odluke o imenovanju popisne komisije, plan popisa, izveštaj o sprovedenom popisu imovine i obaveza	Da	Član 20 Zakona o računovodstvu
Plan upravljanja otpadom	Ne, sem u slučaju da proizvodi više od 100 tona neopasnog otpada, odnosno 200 kilograma opasnog otpada	Član 26 Zakona o upravljanju otpadom

Tabela 9 - Opšta poslovna dokumentacija

U poslovnom objektu pravnog lica, potrebno je imati sledeću opštu poslovnu dokumentaciju:

- ▶ istaknut pun ili skraćen naziv
- ▶ radno vreme
- ▶ rešenje iz APR-a
- ▶ pravilnik o rešavanju reklamacije (samo objekti sa robom)
- ▶ znak zabrane pušenja
- ▶ akt o proceni rizika
- ▶ odluku o licu za uzbunjivanje
- ▶ kontrolu zabrane pušenja
- ▶ obaveštenje o zabrani zlostavljanja
- ▶ protivpožarni aparat sa atestom
- ▶ prvu pomoć
- ▶ dokumentaciju za prikupljanje i obradu ličnih informacija (GDPR)
- ▶ dokumentaciju kojom se uređuje arhiviranje dokumentacije

Za svakog zaposlenog se mora imati:

- ▶ Ugovor o radu
- ▶ prijava na PIO (M-A obrazac)
- ▶ sanitarna knjižica (ukoliko se radi sa prehranom)

Za biznise koji shodno zakonu moraju posedovati fiskalnu kasu³ potrebno je imati:

- ▶ rešenje o fiskalizaciji
- ▶ servisnu knjižicu
- ▶ obaveštenje o obavezi izdavanja fiskalnog računa
- ▶ nalepnicu "Uzmite račun"
- ▶ nalog za ispravku – obrazac NI
- ▶ fiskalni račun – obrazac FR
- ▶ evidenciju o blokovima fiskalnih računa
- ▶ dnevni izveštaj iz fiskalne kase
- ▶ periodični izveštaj
- ▶ kontrolnu traku
- ▶ knjigu dnevnih izveštaja (EDI knjiga)

Usled novonastale situacije sa pandemijom korona virusa, u poslovnom objektu se moraju vidno istaći:

- ▶ plan primene preventivnih mera za sprečavanje širenja zarazne bolesti Covid-19
- ▶ Covid redar – imenovanje i odluka
- ▶ sredstva za dezinfekciju objekta

³ Fiskalnu kasu moraju uvesti biznisi koji prodaju svoje proizvode/usluge fizičkim licima, izuzev onih delatnosti koji su izuzeti iz fiskalizacije, u skladu sa Uredbom o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa na malo preko elektronskog fiskalnog uređaja

Kako se poslodavci u poslovanju susreću sa brojnim propisima koje ne poznaju u dovoljnoj meri, postoji rizik da će biznis i/ili zakonski zastupnik biznisa u postupku kontrole poslovanja biti novčano kažnjen. Navedeni rizik generiše se najčešće na samom početku poslovanja u situaciji kada poslodavac ne pripremi navedenu dokumentaciju i sprovede propisane procedure od samog početka poslovanja, već taj posao odloži. Razlog zbog kojeg se u praksi često generiše navedeni rizik je potreba poslodavca da po pokretanju biznisa izvrši alokaciju svih raspoloživih resursa u generisanje prihoda, umesto u aktivnosti koje prihod ne donose. Stoga, u nastavku su navedeni predmeti najčešćih kontrola za koje postoji rizik da mogu biti prvo izvršene, i na koje je potrebno obratiti naročitu pažnju:

- Povrat PDV, poreska kontrola
- Obavezno plaćanje poreza i doprinosa za direktora i/ili osnivača
- Postojanje ugovora o radu, inspekcija rada
- Izdavanje fiskalnih računa, poreska inspekcija
- Test samostalnosti preduzetnika, poreska inspekcija
- Bezbednost i zdravlje na radu, uključujući Covid mere, inspekcija rada
- Ispunjenost propisanih sanitarnih uslova, inspekcija rada i nadležnog ministarstva
- Posedovanje poslovne dokumentacije i obaveštenja koja moraju biti istaknuta

11. Završne napomene i ograničenje odgovornosti

Informacije koje smo prezentovali u ovoj publikaciji su predstavljene na osnovu važeće regulative u Republici Srbiji u trenutku pripreme publikacije. Nismo razmatrali regulativu drugih jurisdikcija, izuzev Republike Srbije. Publikacija je opšteg informativnog karaktera i ne predstavlja konkretan poreski ili pravni savet.

Ukoliko Vam budu bile potrebne konkretne konsultantske usluge, molim Vas da se obratite našem konsultantskom timu: WTS POREZI I FINANSIJE D.O.O.

Izdavanje ove publikacije omogućila je Evropska unija kroz IPA Program
prekogranične saradnje Srbija – Bosna i Hercegovina 2014-2020.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Općina Novo Sarajevo, Bosna i Hercegovina,
Općina Ilijaš, Bosna i Hercegovina i Krovne organizacije mladih Srbije, Republika Srbija
i nužno ne odražava stavove Evropske unije.

